

I går eftersåg jag i min bokföring i boklådan och fann, att Wasenius, som skall ha försålt 170 ex⟨emplar⟩ af Resan, ej nånsin fått flera än 100 Ex⟨emplar⟩ och lika många af Kärlek och Kärlek. Med detsamma som sändningarna gjordes, anhöll jag, att, i fall förstärkning skulle tarfvas, den genast skulle begäras, hvilket var lätt att expediera på sommaren. Men från ingen bokhandlare i Finland har ny requisition ingått. Du finner således uppgiftens tillförlitlighet. Dylikt inträffade i fjol, då en resande besökte Uddevalla och efterhörde huru många exemplar i boklådan derstädes försålt af Säterbergs »Blommorna vid Vägen». Han fick nemligen till svar, att antalet var några och tjuu. Vid efterseende i räkenskaperne befanns att till Uddevalla blifvit afsända 6 Ex⟨emplar⟩ och då räkning sedermera anlände voro 4 Ex⟨emplar⟩ qvarliggande. Sådant der dumt skryt ha herrar handlande för sig. Och när frågaren ej kan inse något skäl hvarföre den äskade uppgiften ej bör vara tillförlitlig, tar han den för säker och kan deraf bygga många resultat och beräkningar som slå felt till utomordentlig grad. Har nu Wasenius endast försålt 70 ex⟨emplar⟩ i st. f. 170, så är jag ändock rätt belåten.

Färska helsningar från vännen Mellin, hvilken jag i dag träffat för första gången i år!

Lef väl! Gå mina önsknigar i fullbordan, så blir din lycka och sällhet eviga Min hustru och Kalle helsa hjertligen.

Din sanne Vän
K. R. Looström

P. S. En nyhet får jag ej glömma att framföra till den som sjelf är så sysselsatt med giftermålstankar som du, nemligen, att min broder Klas började året med att förlofva sig med en mamsell Wall, en förmögen jernhandlares dotter härstädes. Hon fyllde den 3 dennes 16 år. – Ytterligare farväll!

45 Z. HÆGGSTRÖM – J. V. SNELLMAN 6.I 1843 HUB, JVS handskriftssamling

Stockholm, d. 6. Jan. 1843.

Högtärade Käre Broder!

Att veta Dig vara väl och lyckligen framkommen var vårt första behof, och väntan derpå började blifva oss något lång, då vi först genom Thalín och sedan genom ditt kärkomna bref af d⟨en⟩ 28 November fingo den glada underrättelsen, att Du verkligen, efter Arvids förutsä-gelse, hade kommit lyckligen fram d⟨en⟩ 26, – således ändå endast 3 dagar efter permissionstidens förlopp. – Gud vare lof, att Du är nu bland de Dina, dem Du och din verksamhet i främsta rummet tillhör! – Dina sista bref af d⟨en⟩ 23 December lästes upp af min gumma Nyårsaftonen i närvaro af den aftonens vanliga gäster vid skenet af Barnens Jul-ljusgran, hvars háfvor utdelades bland barnen efter slutad läsning. – Du var på detta sätt närvarande hos oss, stora och små, och det gamla året skildes från oss vid ljusskenet af det ädlaste och bästa, vi tänkt och erfarit under dess lopp. Gud belöne Dig, för allt det goda, Du gjort oss och våra barn genom din kärleksfulla umgängelse, fortlevande ännu i välsignelse genom dina lärorika bref. Synnerligast

INRIKES.

Vi anmälde i N:o 98 en "Ny Lärobok i Histori och Geografi för de första begynnare" och kostade dervid ut oss med ett långt företal om de Finska skolmännens tröghet i bokskrifveri, hvilken numera sent omsider skulle börjat litet grand uppvärmas, m. m. Hela denna uppbyggliga diskurs skulle vi, åtminstone vid detta tillfälle, utelemnad, om vi då vetat hvad vi nu efter ett besök på boklådan inhemtat, nämligen, att den nya Läroboken i historien och geografin utgör ett aftryck af ett i Stockholm 1841 på A. Bonniers förlag utgifvet arbete med samma titel, hvartill endast, i stället för en utförligare bearbetning af Sveriges historia och geografi, kommit en likadan öfver Finland.

— Såsom nyhet kunne vi meddela, att Mag. Docens J. W. Snellman anmält sig såsom sökande till Rektoratet vid Högre Elementarskolan i Kuopio.

— *Wiborg.* Härvarande Gymnasium hartvenne gånger under loppet af innevarande år emottagit ett utmärkt vedermäle af eu af dess fordna alumners frikostighet. I slutet af sistlidne vårtermin förärade nämligen Grosshandlaren härstädes, Herr Kommerce-Rådet F. Hackman åt Gymnasium ett i spiritus vini förvaradt Ex. af en stor Brasiliansk ödla, och för några dagar sedan emottog Gymnasium af samma hand 83 stycken faglar från Brasilien, Surinam och Guiana, dem Herr Kommerce-Rådet genom en af sina Sképpskaptenar hemförskrifvit från sistnämnde land.

»Borgå Tidning» visste redan 21.XII 1842 berätta, att Snellman sökt tjänsten som rektor för högre elementarskolan i Kuopio.

tackar jag Dig för ditt bref till Phia; de lärdomar det innehåller, kunde aldrig komma bättre till pass och skola säkert falla i god jord. – Ditt bref har gifvit henne något att tänka på och just det, som bäst behöfdes. Ditt bref till Lotten har öfvergiutit hennes lilla hjerta med fröjd, som jag hoppas, med den rätta, ty Du visste väl, hvad det barnet kunde tåla vid. – De sitta nu alla och skriva der nere med Faster och Mamma, som väl, gissar jag, får tråda imellan med råd och hjälp, när pennan vill stadna och icke kommer längre för bryderi med tankar, som korsa hvarandra.

10 Men nu öfvergår jag till det, som mest gläder mig af allt. Det var ett riktigt mästerdrag i ditt schackspel med höga vederbörande, när Du kastade in din ansökning om Rectoratet i Kuopio. – Det skall nu visa sig, huru mycket allvar de haft med att få behålla Dig vid universitetet. Hända hvad som hända vill, så är Du under tak, och Du behöfver icke hädanefter, när Du tager till pennan, för att meddela Dig åt allmänheten, rådfråga annat än din egen öfvertygelse, om hvad för henne mest göres behof, och din egen böjelse för ämnet. Gud vare lof, att Du på detta sätt kommit in på den väg, som ensam här i Norden står öppen för vetenskapsmannens oberoende och sjelfbestånd! Jag är öfver all din
20 föreställning glad, att Du sålunda på en gång och med ett kast är ställd utom den trollkrets af oberoende, som för den ringa literatören målar sig i rosenskimmer med färger, lånade från södern, men här i Norden innebär ingenting annat än ett uselt beroende, slafviskt, odrägligt af förnedrande. – En industri, byggd på dagens nycker och tycken, passar för menniskor, som ha så pass förstånd, att de kunna med någorlunda säkerhet skjuta en sparf eller jaga en hare, men icke för folk med hufvud och hjerta att kunna skapa och dana något på egen hand till samtidens gagn och nytta. Sådana värf fordra ledighet och lugn, synnerligen om de äro af den vikt och betydenhet för samtid och
30 framtid som de, hvilka nu i främsta rummet åligga Dig. – Jag håller mig nu till det, som är säkert, din asyl i Kuopio på 4 år, ty efter dessa 4 år står ju professionen i Helsingfors öppen för Dig, om jag rätt förstått ditt bref. – Du har ju i Prof. Tengström en upprigtig vän; han lär icke låta Dig fattas något, som är af nöden för Dig att följa med tidens rörelser inom ditt fack. Gamla och nya hjälpkällor dessutom lära icke heller komma att fattas Dig; och nu den stora fördelen, att på afstånd få i lugn och ro se tillbaka på din redan erfarenhetsrika lefnad, under tiden betala dina skulder, samla materialier till eget bo, så framt Du icke redan finner det färdigt för Dig, när Du kommer upp till det goda,
40 ärliga Kuopio, och sedan, sedan; om Du ännu har lust och finner behag deruti, ännu en gång ställa Dig i spetsen för ungdomens kämpalekar inom tankens landmärker. Jag tycker, Du hade aldrig i en lyckligare stund kunnat återfinna ditt fädernesland; men jag önskar att närmare få veta dina egna tankar härom, ty hufvudsaken är, att Du sjelf finner Dig belåten. –

Det gläder mig höra, att din bok går bra i Finnland; här går det smått; men jag har haft den glädjen höra från flera håll, att din bok berömmes och är omtyckt, och, när detta förnimmes från sådana män som Atterbom, Afzelius (Adjunkten) och Bergfalk, bör det redan vara
50 ett godt tecken. Hvad Afzelius, som nu är i staden, sade här om dagen, att Johansson beklagat sig, det han icke förstår Dig, låter otroligt. Afzelius finner tvärtom, att aldrig en lyckligare framställning kunnat väljas, för att göra ämnet lätt fattligt för den stora läsande allmänheten. Boken förefaller honom som en högst lyckad systematisk sammanställning af spridda Tidningsartiklar och tänker recensera din bok i

Studier och Kritiker. Hos mig under tryckning har han nu Magers Populära Framställning i bref till ett Fruntimmer af Hegelska Philosophien; i Uppsala låter han trycka en kort framställning på 3 å 4 ark af Schellings nya system, och under utarbetning, nära färdigt, har han ett annat opus öfver Hegelska Philosophiens historiska utveckling, på 20 ark. Detta arbete hade han ämnat för de tilltänkta Föreläsningarna nästa termin; men han ämnar det nu i stället för pressen och inställer Föreläsningarna öfver Hegelska Philosophien, tilldess han utkämpat den första striden, som nu förestår i anledning af hvad han låtit och låter trycka. – Mannens framställning om cabalerna, sqvallret och intriguerna mot honom i Uppsala föreföll mig nästan otrolig och i sanning vidunderlig; men, när jag dermed jemför, hvad Prof. Atterbom yttrar i sitt bref i anledning af Marheineckeska skriften, finner jag väl, att de goda herrarne af den Apostoliska tron tagit allt för illa vid sig. Så, t. ex., skall nu ett rykte vara i Uppsala gängse, att Afzælius, vid sin hemkomst från Berlin i somras, satt sig i förbund med Hierta om utrotande af all gammal tro och allt presterskap. – Jag tycker icke rätt om, att Afzælius har så noga reda på allt detta prat; jag tycker, en fullkomlig okunnighet der om hade mer anstått mannen i sitt fack; men han talar gerna sjelf, och så lär han väl ock höra andra gerna tala. Hvad han berättade om Atterbom, att denna skulle hafva tvekat, om allt i din bok vore så aldeles menadt, som det låter, förefaller mig oväntadt, jemfördt med hans vackra yttranden i sitt bref till mig. – Bergfalk tänker jag besöka; får höra då, om han ämnar recensera; till Brink har han yttrat, att det vore ett phenomen till bok, väl skrifven och väl genomtänkt; en bok, som han läst med största nöje; han hade ingenting att dervid anmärka annat än några besynnerliga Hegelska nycker, som man får ursäkta Hegelianaren. –

Dumheten i Biet (*Hvem är Förläggaren?*) gör hvarken till eller ifrån, men är märkvärdig för den gunst, hvori Du på en gång kommit, sedan Du förut varit der så illa beryktad. – Att afsigten skulle varit att påbörda Dig relationer med Hierta, som aldrig existerat, har icke fallit mig in, förrän jag häromdagen fick se någon dylik uppfattning, i Aftonbladet reproducerad ur Åbo Tidning.

Våra och dina vänner helsa alla, hjertligen glada att veta Dig hemma hos de dina och under tak. Brink hafva vi ej sett till under Julen; han har varit sjuk, men är nu på bättringsvägen. Arvid är hemma hos sina föräldrar öfver Julen. Thalín bråkar med Suttehoffska concursen, som slagit ditt fädernesland några djupa sår. – Wennberg har med tyst, spänd uppmärksamhet hört nyheterna från Dig och kan icke annat finna, än att Kuopio måste vara belåtet att få en sådan Rector Scholæ. Bergström är förtjust i tanken på de nyodlingar, Du skall utföra i detta Eldorado af mjölk och honing, andeligt tänkt och verldsligt. Calle Blachet skyndade sig att få fasta på sin flicka, när han fick höra, hvad Du blifvit för en man, och firade i Onsdags sin trolofning med Syster. Jag tror, att så har allting gått sin vanliga gång; men, om det derföre är den bästa, skall framtiden utvisa. Vi hoppas allt godt; ära och tro hafva löfte med sig om bestånd och varaktighet; men, att sätta den på sådana prof af långa förlofningar, anser jag för det minst rådiga af allt. Men ungdom och visdom följas icke åt. Calle var ung, syster var ung, och min hustru, som råda skulle, var det likaledes Vi hoppas nu likväl alla, att välsignelse, frid och lycka skall belöna deras ståndaktighet, som härvid varit blottställda för de största frestelserna. – Fru Geerds var förtjust öfver ditt bref till Phia; hon upprepade ofta den aftonen: Snellman är en ovanlig människa. – Unga *Benckerts* ha vi ännu icke

10

20

30

40

50

sett på Nyåret, annat än på den vanliga nyårsvisiten; men han tittade ändå på mig, så att jag fick berätta om ditt Rectorat i Kuopio. Det och en rik flicka till, så är ju allt i ordning, mente han, och så *tänker* något hvar och gläder sig åt att få snart höra några nyheter derom. – Så när hade jag glömt helsa från Ignell. Han tror aldrig, att de släppa utaf Dig, så ombärlig som Du måste nu vara för Helsingfors. – Mera en annan gång! Din Vän

Z. H.

10

46 E. F. HÆGGSTRÖM – J. V. SNELLMAN 6.1 1843
HUB, JVS handskriftssamling

Bästa Goda Magister Snellman!

Min första hälsning på detta nyår, till vår oförgäteliga vän Mag. Snellma>n, innefattar all möjlig sällhet, helsa frid och förnöjelse. Gifve Gud, att ej sorg eller oro, måtte störa friden i vår saknade väns kärleksrika hjerta! – Om så skulle hända – det Gud förbjude, måtte Då Mag. Snellma>n finna den tröst för sig, Han så kärleksfullt skänker andra.

Tack tack! så väl för mitt som barnens efterlängtade bref. just då julgranen var tänd på nyårsafton och alla voro samlade kring den, anlände de kärkomna brefven. På en stol bredvid de många ljusen, som jag nu tyckte lyste klare än vanligt, skyndade jag att bryta mitt bref, men läste först Gumman Noacks. Ack Mag. Snellma>n! om någon sann glädje förnöjelse och saknad tillika finnes till i världen, så kändes den vist i allas våra hjertan i sin djupaste betydelse – vid genomläsandet af Mag. Snellma>n's bref. Kunde jag besvara hvarje rad hvart ord så, som de gjorde intryck på oss alla – visserligen skulle Mag. Snellma>n då känna en ljuf och innerlig förnöjelse äfven att hafva berett sina saknande vänner här en sådan glädje.

Jag vet för väl – att, vi ej gjordt oss förtjent af all den vänskap kärlek och välvilja hvaraf dessa bref äro uppfyllda, men jag vet, och det veta vi alla, att de komma från djupet af Mag. Snellma>n hjerta, och hvars hjerta vist är, om någons, det kärleksrikaste på jorden. Vi kunna alla besanna det, och vår varmaste och innerligaste tacksägelse framför jag i dessa ord: Gud välsingne och belöne Mag. Snellma>n för all den lärdom och de vackra exempel Mag. Snellma>n gifvit oss alla.

Barnen voro hvar på sitt vis så rörda och tacksamma för Farbrors bref. – Lotten sprang som en yr pojke omkring, af idel fröjd och glädje, Fia tog sitt bref sedan jag läst det, och gick in i sängkammaren, för att i ro och frid begrunda dess lärorika innehåll. – Det brefvet har gjordt ett djupt intryck på henne, och då jag härom dagen öfverraskade henne, fann jag henne läsande på sitt dyrbara bref, som av henne skall förvaras som ett kärt minne af den sanna välvilja och vänskap, hennes goda Farbror Snellma>n hade för henne. – – – Barnen borde vist nu sjelfva hafva besvarat Farbror Snellma>n's bref och tackat Farbror för hans stora vänskap för dem, och önskat Farbror Snellma>n allt möjligt godt, detta och många kommande år. – Men detta måste jag nu för denna gången göra i deras ställe, emedan tiden är så upptagen för dem, med söm och annat, som skall vara i ordning för gymnastik och skolgång, som nu i dessa dagar åter börja. Förlåt dem derföre denna gång! Då de få komma *sig* litet i ordning och ro, skall ej bref

50